Jagiellonskiej

„RADOMER-KIELCER LEBEN" 4 (194) „Należytość pocztową uiszczono ryczałtem" פּרײַז 25 גראָשען פּינפטער יאָהרגאַנג

ראַדאָמער-קעלצער לעבען

היינט 10 זייטען.

אדרעס
פון „ראַדאָמער-קעלצער לעבען"

Redakcja i Administracja
„Radomer Kielcer Leben"
Radom, Szwarlikowska 20.

Oddział w Kielcach.

אנאָנסען פּרײַזן
איין מילימעטער שורה: פאַר'ן טעקסט 20 גר.
„ „ „ אין „ 40 „
„ „ „ נאָכ'ן „ 18 „
די ערשטע און לעצטע זײַט ענטהאַלטען 8 שפּאַלטען
אין טעקסט 4 „

27-go stycznia 1928 r. ◆◆ פאַר'ן אינהאַלט פון טעקסט אין די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פעראַנטוואָרטליך ◆◆ ראַדאָם פרײַטאָג ה' שבט תרפ"ח

Z intencji zaręczyn kolegi mego
Jakóba Gottlieba
z p.
Sabiną Fiszówną
życzy im szczęśliwej przyszłości.
R. Zyskind.

שבע פיש ורשה
יעקב גאָטליעב רדום
מאורשים
בחודש טבת תרפ"ח.

Z okazji zaręczyn mego kochanego brata
Jakóba Gottlieba
z panną
Sabiną Fiszówną z Warszawy
życzę Im dużo szczęścia i szczęśliwej przyszłości.
Ludwik.

צו דער פערלאָבונג פון אונזער חבר
יעקב גאַטליעב פון ראַדאָם
מיט פרײַלײן שבע פיש פון ווארשא
ווינשען מיר עוויגעס גליק
און צופרידענהייט
מאיר און דוד נײַמאַן.

את חברי וידידי יעקב גאָטליב
לאירושיו את העלמה מרת שבע פיש ורשה
הנני מברך בברכת מז"ט חמה
תהיה דרכם צלחה בחיים
וסוגה בשושנים.
מרדכי פרנס.

ברכת מז"ט נלבבה
אגיש לידידי הנכבד מר יעקב גאָטליב
ולהוריו לרגלי אירושיו
מגיסטר מאיר רײַכמאַן
ראדאָם.

Z intencji zaślubin kuzynki naszej
Marji Lichtensztejnówny Kielce
z p. **Jerzym Rozenfeldem** z Warszawy
życzymy im wiele szczęścia i różowej przyszłości.
Abramostwo Elencwajg
RADOM.

Z intencji zaręczyn
koleżanki **Doroty Tajchmanówny**
z kolegą **Beńkiem Wajcmanem**
życzymy różowej przyszłości i wiecznego zadowolenia.
Dora i Wewek Fogelman

Z intencji zaręczyn kolegi naszego
Jakóba Gotlieba
— z p. —
Sabiną Fiszówną
dużo szczęścia życzą
SALOMON i IZAK.

Z okazji zaślubin bratanki i kuzynki naszej
p. Feli Frajdasówny
z p.
Szymonem Wajsbordem
składamy tą drogą serdeczne życzenia
LEWINOWIE.

Z okazji zaręczyn
pana LUTKA GARFINKLA ŁÓDŹ
z panną
SALĄ TENENBAUMÓWNĄ RADOM
składam życzenia
Oblubieńcom, by strzała Amoru zawsze Ich łączyła
Rodzicom, wiecznej pociechy.
SAMUEL SILBERBERG.

Staraniem Tow:
DOM SIEROT, AUXILIUM ACADEMICUM JUDAICUM oraz BAR-KOCHBA.
W salach teatru „ROZMAITOŚCI"
odbędzie się w sobotę dn. 28 stycznia 1928 r.

WIELKI BAL MASKOWY

z konkursami tańców i kostjumów z przyznaniem nagród
WIELE NIESPODZIANEK. — Maski nie obowiązują.
Bilety do nabycia w kantorze wymieny p. WAJSELFISZA ul. Lubelska 29, a w dniu balu od godz. 4-ej p. p. przy kasie teatru.
Cena biletu zł 5, galerja zł. 3
Początek o godz. 10 wiecz.

די געזעלשאַפטען
בית-יתומים, אאוקסיליום אקאַדעמיקום יודאיקום
און בר-כוכבא
אָרדנען אײַן שבת דעם 28-טען סטיצען ה. י. 10 אָווענד
א גרויסען

מאַסקען-באַל

דער באַל וועט פאָרקומען
אין די זאַהלען פון טעאטער „ראַזמאַיטאָשטשי"
פאַר די שענסטע קאָסטיומען און טענץ וועלען אנערקענט ווערען
קאָנקורסען און אויסצייכנונגען
מאַסקעס זענען נישט פערפליכטענד
בילעטען איפ'ן מאַסקען-באַל קאָן מען בעקומען אין דער קאַנטאָר פון
ה' ווייסעלפיש לובלינער 29, אין טאָג פון באַל פון 4 א זייגער נ. מ.
ביי דער קאַסע פון טעאטער
די פּרייז פון בילעטען 5 זל. גאַלעריע — 3 זל.

סאנאציע.

ביז איצט, איז דער גענויער אינהאלט פון דאזיגען ווארט, בעקאנט אפשר בלויז דעם בעסערען צייטונגס-לייענער. נאר אזעלכער האט זיך געקענט אפגעבען א בעגריף, וואס שטעלט מיט זיך פאר דער פראגראם פון יענע פוילישע עלעמענטען אויף וועמענ'ס פאהן ס'איז אויפגעשריבען דאס ווארט סאנאציע.

האט זיך אבער די וואהל-סיטואציע אויף דער יודישער גאס צונויפגעלייגט אזוי, אז גראד דעם דאזיגען ווארט קען נאך א מאהל אויסקומען צו שפילען א געוויסע ראל אין דער איצטיגער וואהל-קאמפאניע אויך ביי יודען און ווערען איבער נ״ט א שטיקעל שטרייט פונקט אין אונזערע אייגענע יודישע רייהען.

„סאנאציע“! ס'הייסט אויסרעגולירען, אויסגלייכען, איינארדנען, אויסבעסערען אין אונזער מדינת פוילען דאס אלץ, וואס איז ביז איצט געווען אין איהר ניט רעגולירט, ניט אויסגעגליכען, ניט איינגעארדענט און שלעכט. הונדערט פופציג יאהר קנעכטשאפט זענען מעהר ווי גענוג, די מאטעריעלע און גייסטיגע בעציהונגען אין א פאלק אזוי ווייס צו פערפלאנטערען, צודרייהען און פערקריפלען, אז ניט אין א וועלכען ס'איז יאהר-צענדליג זאל מען זיי קענען אויספלאנטערען, אויסגלייכען און געזונדמאכען.

נאך מעהר איז עס אפשר נישט געווען מעגליך, ביים פלוצלינגדיגען איבערגאנג פון צארישען קנוט, פרייסישען אבסאלוטיזם, עסטרייכיש-אונגארישער צופארנקייט, מיט איין מאהל צום אומבעגרעניצטען דעמאקראטיזם.

דאס פוילישע פאלק איז אין 1918 אויפגעשטאנען צו א נייעם לעבען. ס'האט געפעהלט אפשר די האנד, וואס זאל דאס פאלק נאך אמאהל צונויפקלויבען און אויסשמידען פון איהם א מלוכה.

די מילדע, זאנפטע פארמען פון א פארלאמענט-רעגירונג, זענען ניט געווען צוגעפאסט צום הארבען פסיכאלאגישען קלימאט... עס האבען זיך אנגעהויבען שטארקען די צוזעצענדע טענדענצען. ביז ס'איז געקומען דער 12-טער מאי...

אין די פאר ווערטער, וואס דער מארשאל יוזעף פילסודסקי האט אינמיטען דער שלאכט אין די ווארשאווער גאסען געזאגט א צייטונג'ס-קארעספאנדענט אין נאמיעסטניק-פאלאץ אויף קראקאווער פארשטאדט, איז געלעגען דער גאנצער אינהאלט פון דער „סאנאציע“. „צופיל אומגערעכטיגקייט, עוולות און קריוודעס האבען זיך אויפגעקליבען אין אונזער לאנד, אז זיי זאלען בלייבען אויך אויף ווייטער ניט אויסגעבעסערט און אומבעשטראפט“.

און פון דאמאלסט האט זיך עס אנגעהויבען. אין משך פון אנדערטהאלבען יאהר האבען די תלמידים מיט אנ'אייזערנער האנד און געוויסער פארזיכטיגקייט גענומען סאנירען די פערהעלטנישען. זיי האבען פיעל און גאנץ בעדייטענדיגע ערפאלגען דערגרייכט, די שווערסטע ארבייט שטעהט נאך אבער פאר.

און בנוגע אונז יודען? ניט אלע אידעאלען פון „סאנאטארישען“ פוילען זענען אויך אונזערע אידעאלען.

מיר יודען האבען זיך אונזערע בעגריפען וועגען גרויסקייט און מעכטיגקייט. אבער א טעות האבען יענע וואס מיינען, אז מיר האבען נישט קיין פערשטענדניש פאר דעם נייעם פוילען.

נאך טיילען אונז אפ טיפע אונטערשידען ביז וואנען מיר זאלען זיך קענען פערשטעהן. צו שטארק איז נאך דער געוואלדיגער כח פון עבר. צו אפט פערמאכט מען די אויגען אום ניט צו זעהן, אז אויך ביי אונז וואקסט א צאלרייכע יוגענד, וועלכע שטרעבט צו שעפערישע ארבייט, צו אטמען, צו שטעלעס, צו איינפלוס, צו העלפען שטארקען און בויען די בשותפות'דיגע ערד.

צו גלייכגילטיג בעציהט מען זיך צו דער אמת'ער טראגעדיע וואס עס מאכט איצט דורך אונזער יודישער מיטעלשטאנד: „צאו! אי ושודזשי שיען סקארזשיאן“?... און צו פיעל איז מען נאך פערנומען מיט אנדערע זאכען און מ'וויל נאך עד-היום נישט בעגרייפען אז די דריי מיליאן יודען קענען ביי אנדערע פערהעלטנישען זיך פערוואנדלען אין א ברכה פאר פוילען.

■■■■■■

דרוקעריי

— פון —

„ראדאמער-קעלצער לעבען“

מאכט בעקאנט,
אז ס'ווערט אנגענומען אלערליי
פריוואטע דרוק-ארבייטען ווי:
בריעף-בויגען
קאנווערטען,
רעכנונגען,
מעמאראנדום'ס
ברויט-קוויטעלעך,
פלוג-בלעטלעך (אולאטקעס)
צו רעקלאמירען פערשידענע
בראנזשעס, פאכען און האנדעלס-אונטערנעהמונגען, ווי
אויך בעקאנטמאכונגען און
אויפרופען פאר געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס.
אלץ ווערט אויסגעפערטיגט
סאליד, רעיעל, שעהן,
שנעל און ביי די בעסטע
און צוגענגליכע בעדינגונגען.

אויפמערקזאם!

ס'ווערען אויך אנגענומען אלערליי וואהל-ארבייטען, אנאנסען און אויפרופען פון פערשידענע וואהל-ליסטעס צוב סי״ם.

הינטער די קוליסען פונ'ם אמאליגען מאגנאטען לעבען אין ראדאם.

22. פון מלך אביון.

סאלטשע און ראחעלא

אין דער צייט ווען ביילקע האט גענאסען פון גרויסשטעדטישען לוקסוס-לעבען פון בוקארעשט און געווען ארומגערינגעלט מיט רוהם און גלאנץ פון די פיעל פערעהרער, וואס האבען זי פערפאלגט אויף יעדען טריט, וועלענדיג זי פאנגען אין זייער ראמאנטישע כישוף-נעץ. — אין דער זעלבער צייט האבען איהרע געוועזענע קאלעזשאנקעס סאלטשע און ראחעלא, די צוויי נגידיש-חסידישע טעכטער אויך נישט פערברענגט אין מצוות און מעשים טובים. זייט דעם שפאציר אויפ'ן ווארשאווער שאסע מיט די צוויי יונגע עסטרייכישע אפיצירען און דערנאך דער באל ביי דער מאדאם ב. — האבען סאלטשע און ראחעלא געשלאסען קאנטשאפט מיט די מיליטערישע מאנסלייט און די קאנטשאפט האט זיך דערנאך פערוואנדעלט אין א פייערדיגע ליבע.

אין יענע נאכט זענען זיי אהיימגעקומען אזייגער זעקס פארטאג'ס. זיי זענען געקומען צוזאמען מיט די צוויי אפיצירען, וועלכע האבען געהאט זייער וואהנונג ביי סאלטשע'ס עלטערען. ראחעלא האט שוין דעמאלט נישט געוואלט אהיים געהן צו זיך. סורא האבענדיג פאר שטרענגע פארוואורפען פון איהרע פרומע עלטערען, האט זי דערום בעשלאסען און איז אוועק מיט סאלטשע, אז ס'זאל הייסען, אז זי איז געשלאפען יענע נאכט ביי איהר קאלעזשאנקע. ארויפקומענדיג אבער צו סאלטשע אין שטוב אריין זענען דארט נאך אלע געווען וואך, און אזוי סאלטשע'ס, ווי ראחעליא'ס עלטערען זענען געזעסען אין איין שרעק, פון איבערקלערען וואס עס קאן זיין, וואס זייערע קינדער זענען נאך אלץ נישט צוריקגעקומען.

דער כעס און די אונגעהויערע אויפרעגונג זייערע איז אבער איינגעשטילט געווארען מיט'ן מאמענט ווען אין שטוב האבען זיך בעוויזען ביידע מיידלעך וועלכע זענען פערטיידיגט געווארען פון די יונגע איינקווארטירטע לייטענאנטען, אז זיי זענען געווען פערבעטען אויף א באל צום ראדאמער לעדער פאבריקאנט ה' ב. וואו זיי האבען פערבראכט ביז בעגינען.

די דאזיגע ערקלערונגען האבען די עלטערען פון ביידע מיידלעך בערוהיגט און ס'איז זיי אראב א שטיין פון הארץ. די מאמעס האט אייגענטליך דער שפעטער נאכט-וויזיט נישט געשמעקט. די ערקלערונגען פון באל האבען זיי פונדעסטוועגען אינגאנצען נישט בעפריעדיגט. טיף-אינערליך אונטער'ן הארץ-גריבעל האט עפיס אינסטינקטיוו ביי זיי א צאפעל געטון דער אינבעווייסטער שרעקעדיגער מאמע-געפיהל... און א נישט קלארע פערדעכטיגקייט דאס ווי א בריה געטוהן. אבער די מאמעס האבען די שלאנגיג בייסיגע געפיהלען דערשטיקט אין זיך. צעבייסענדיג יעדעס ווארט ווי דינע קליינטשיגע זאמדעלעך. זיי האבען איינגעפרעסט די צייהן אין די הייסט-צעגליהטע ליפען און יעדעס איבריגע ווארט דארט טיעף פערגראבען. ביידע מאמעס האבען גארנישט גערעדט און זיך נאך אויף אזוי פיעל בעהערשט, אז כדי צו בערוהיגען זייערע פון פריהער אויפגערעגטע מענער, האבען זיי דורך אייגענער געצווינגענקייט ארויסגעצויגען אויף זיך א דין-לייכט-שמייכעלע, וואס דער טייטש דערפון איז געווען, אז זיי האבען גאר

ווער איז פעראנטווארטליך פאר'ן יעצטיגען שחיטה־סקאנדאל?

שוין גאנצע דריי וואכען געדויערט דער שחיטה־סקאנדאל. פון איין זייט האגעלט מיט איסורים און פון דער צווייטער זייט אין מען מכשיר. צוויי מורי הוראת זאגען טריפה און איין מורה הוראה—כשר און—אפילו למהדרין.

אין שטאדט איז א טומעל, א חאאס, א צימישעניש. צוויי תורות עגזיסטירען היינט ביי אונז אין ראדאם. צוויי ועדי הכשרות. יעדער האט אנ'אנדערע תורה מיט אנ'אנדערען שלחן ערוך מיט אנדערע דינים און אנדערע געזעצען.

ביז היינטיגען זונטאג זענען געווען כשר די עופות, איז געקומען די אגודת הרבנים און מכריז ומודיע געווען. אז אויך די שחיטת עופות איז טריפה און נבלה, הייסט באלד זיי ווערען גע שחט'ען פון פערדעמטע שוחטים, ווייל יענע זענען איבער אויף השגת גבול געגען די היגע שוחטים. מיט איין וואורט א חד־גדיא־שפיעל: פריהער האט די גמינה גע־אסר'ט די שוחטים, איז געקומען די אגודת הרבנים און גע'אסר'ט די גמי־נע.

דער דאזיגער ענין פון איסור והיתר און כשר־טריפה איז געווארען שוין לאנג ולקלס און אנגענומען א ביליגען כאראקטער פון האנדעל וואנדעל. און אפשר נאך ערגער און נידריגער, ווייל אפילו צווישן פשוט'ע סוחרים און בעלי מלאכות ביי דער געפעהרליכסטער קאנקורענץ זייערע וועט מען זיך אייך נישט ערלויבען אזוי איינצושמירען אין בלאטע און זיך בעשפייען פאר דער יו־דישער און נישט־יודישער עפענטליכ־קייט.

ווייניג די איסורים אויף דער יודי־שער גאס, האט מען זיי איבערגעזעצט אין דער פוילישער שפראך. און מען טראגט אזוי נאך ארויס דעם אזוי אויך בע־שפיגענעם יודישען כביד פאר דער נישט־יו־דישער וועלט, כדי נאך מעהר זיך צו פערשאפען בזיון און קאמפראמיטאציע.

איז אפשר אויך דאס נאך ווייניג גע־ווען, האט מען דעם קאמפף אזוי פער־שארפט, אז ס'איז געקומען צו גאסען־געשלעג און צו בלוטיגע אוואנטורעס און ווער ווייסט צו וואסערע קאטאס־טראפאלע פאלגען אזא מחלוקה קאן ברענגען.

ווער איז אלזא פעראנטווארטליך פאר דעם ארויסגערופענעם שחיטה־סקאנדאל? און וועמענ'ס פאליטיק איז עס, אז צו־ליב זיין אמביציע און דיקטאטור זאל א גאנצער יודישער צבור ווערען צו שאנד און צו־שפאט?

גערויכט נאר „פאטאקאל"
וועלכער איז אויף דער ווירטשאפטליך שפייז־פראָ־
דוקטען אויסשטעלונג אין קאטאוויץ (18|9—9|10 27)
בעשאנקען געווארען מיט א

גאלדענעם
מעדאל

הכשר פונ'ם הרה"ג צבי חנוך הכהן שליט"א לעווין אבד"ק בענדין.

מיר ווילען נישט פערטיידיגען די שוחטים. מעגליך, אז אויך זיי זענען נישט אינגאנצען גערעכט. די גמינה אבער האט אזא סיטואציע בעדארפט פאראויסזעהן און געברויכט מיט אלע מעגליכקייטען אויסמיידען דעם סקאנדאל, אויב זי וואלט ווירקליך גע־האט די מינדעסטע פערשטענדניש פאר א פרידליכע לעזונג אין דער פראגע. האבען די שוחטים פערלאנגט, און זיי האבען פיעל מאהל זיך געווענדעט ווע־גען דעם מיט בקשות, אז די גמינע זאל בעשטימען פאר זיי א געוויסע צייט און „בעוו ליגען" אויסצוהערען זייערע טענות. — האט מען דאס בעשטימט געברויכט אנטקעגענקימען און אויסהע־רען וואס זיי פערלאנגען און אויף וואס זיי בעקלאגען זיך. אפשר זענען זיי גע־רעכט, און אפשר זענען זיי נישט גע־רעכט. יעדענפאלס דארפט מען אויס־הערען. אז א גמינע־בעאמטער זאל אריינוארפען זייערע בריעף און בקשות אין קארב אריין—דאס איז זיכער איינס פון די גרעסטע און אונערהערטע עוולות אויף וועלכע ס'דארפט אונבעדינגט רע־אגירט ווערען. די שוחטים בעשולדיגען אין זייער עפענטליכער ערקלערונג, איינעם פון די גמינע־בעאמטע אין אזא טהאט און ס'איז דעריבער א געוויני־שענע זאך דעם פאקט פעסטצושטעלען דורך א גענויער אויספארשונג מצד א נייטראלער קאמיסיע פון אויפריכטיגע שטאדט בעלי בתים און נישט פון קיין פעראינטערעסירטען צד. אין פאל ווען דאס וועט זיין אמת, דארפט דער זעל־ביגער בעשולדיגט ווערען און פעראור־

נישט דאגעגען, וואס זייערע קינדער האבען צוזאמען מיט די אפיצירען פערברענגט אויפ'ן באל.

סאלטשע און ראחעלא האבען זיך אליין נישט גערעכט, אז זייער פעדזוי־מען זיך אויף א גאנצע נאכט זאל אזוי גלאטיג אנגעהן. אויפ'ן גאנצען וועג אהיים האבען זיי אזש געפיבערט פאר מורא, ריכטענדיג זיך אויף א פסק פון זייערע עלטערען — און דא גארנישט. די טאטעס זענען גאר צו־פרידען און אפילו די מאמעס אהרט נישט און אויך זיי נעמען אן דעם ענטפער פון זייער בעגלייטער מיט א אנגענעהמען שמייכעל.

נאך די ערקלערונגען פון די יונגע אפיצירלעך און נאך דעם בערוהיגען זיך פון די עלטערען האבען סאלטשע און רעחעליא ערשט לייכט אבגעעט־העמט. גאר בעזונדער'ס צופרידען איז געווען ראחעליא, וואס אויך איהרע עלטערען זענען דא און זי וועט זיך שוין נישט נויטיגען אין א פערענטפע־רונג.ביידע מיידלעך האבען טיעף אין הערצען געהאט די בעטטע, דאנקבארע געפיהלען פאר זייער בעגלייטער, וואס האבען זיי אזוי גלענצענד פערטיידיגט, ארויסהעלפענדיג זיי פון דער זעהר נישט אנגענעהמע לאגע, וואס האט זיי געדראהט. צוליב דעם זעהר שפעטען קומען אהיים, וועלכעס איז אגב געווען דער ערשטער פאל אין זייער לעבען.

און ווי זאגט מען עפ'סו — אז מען מאכט דעם ערשטען שריט מיט'ן רעכ־טען פיס געהט ער שוין דערנאך אויף א גלייכען וועג. דאס זעלבע איז אויך געווען מיט אינזערע צוויי ראדאמער חסידישער טעכטערלעך. אז זיי האבען געזעהן, אז דער ערשטער זייער ארויס־פאהר אין דער וועלט האט זיך אזוי איינגעגעבען, און נישט קוקענדיג דע־רויף, וואס זיי האבען א גאנצער נאכט זיך געוויילט אין א פריעהליכע מענער־געזעלשאפט — האבען זייערע פרומע עלטערען אפילו מיט א ווארט נישט פראטעסטירט און נאך איבערגעבעטען די אפיצירען זיי זאלען זיך נישט בע־ליידיגען, מיינענדיג, אז מ'איז אויף זיי חלילה ביין אין די עלטערען טראגען אויף זיי א בעהאלטענעם פארוואורף, זעהענדיג אט די בעציהונג זענען סאל־טשע און ראחעלא געווארען אלץ מעהר דרייסטער און פרייער אין זייערע ווייטערדיגער האלטונג. ווער שמועסט נאך, אז זיי האבען ארויסגעקייגען א בשותפות'דיגע קאנצעסיע אויף בראנ־פען און טאבאק און אין די שטובען פון ביידענס עלטערען איז געקומען א אויפריכטעניש — דא האבען שוין די טאטעס גאר אנגעקוואלען און נישט געקענט זיך אבווינדערען פון זייערע טעכטער'ס פעהיגקייטען און מעלות. און סאלטשע מיט ראחעלא, בעטראכטענדיג זיך פאר די איינציגע שפייזער פון זיי־ערע אבגעקומענע און אראבגעפאלענע היימען, האבען נאך מעהר אויפגעהוי־בען די קעפ און אויסגעוואקסען אלס די ערשטע טאהן־געבער אזוי, אז טא־טע־מאמע, זייענדיג אבהענגיג פון זייערע קינדער'ס אריינגעברענגטע גוטע גע־שעפטען און זאטע פערדינסטען, האבען זיי אינגאנצען שוין נאכגעלאזט די צוים פון עלטערען־השגחה און זענען נאכגעקראכען די אונטערטעניגע, די טריט פון זייערע קינדער, היטענדיג זיך מיט א הויך הארט געגען זיי.

אפילו די מאמעס, וואס האבען ביז יעצט אנגעהיטען זייערע טעכטער ווי דאס שווארץ אפעל פון אויג, האבען פולשטענדיג אראבגענומען די וואך, גע־בענדיג זיי אבסאלוטע פרייהייט. נאך מעהר: ווען סאלטשע און ראחעלא האבען געברויכט געהן אין דער קריינ־

זאָכען דעם שחיטה-סקאַנדאַל און דערפאַר טראָגען די אחריות פאַר די קאָנסעקווענצען.

מענשען, מעגען זיי זיין שוחטים, האָבען זיי אויך אין זיך א טראָפּען הירדע, וואָס דערלאָזט זיי נישט זיך מכניע צו זיין ביז כורעים-פאַלען פאַר יעדען איינעם. דערצו קאָן זיי קיינער נישט צווינגען. יעדען מענש, וואָס קומט זיך בעקלאָגען וועגען אַנ'עוולה, איז מען קודם כל מחויב אויסצוהערען, קומען מיט איהם אין א פערשטענדיגונג'ס-קאָנטאַקט און אַרויסווייזען לכל הפחות א מענשליכע און טאַקטישע בעציהונג.

אין דעם פּרט איז די גמינע געוויס בעגאַנגען א פעהלער. זי האָט געבּרויכט פאַר יעדען פּרייז זיך צו פערגלייכען מיט די שוחטים, דורכצוקומען מיט זיי און נישט דערפיהרען צו אַזא טראַגי-קאָמישע לאַגע. ביים א ערנסטען און אויפריכטיגען גוטען ווילען איז גאַנץ לייכט געווען צו דערגרייכען א אויסגלייך און מ'וואָלט פערשפּאָרט דעם גאַנצען לעכערליכען סקאַנדאַל. ס'וואָלט נישט צוגעקומען צום טומעלריגען איסורים-יאריד; ס'וואָלט נישט געקומען צו ארעסטען און צו פּאָליצייאישער אינטערווענץ; צו פּראָטאָקאָלען; צו געשלעגען און צו דער בעשולדיגונג. אַז שוחטים האָבען אויסגעפיהרט אַנ'נאַפּאַד, ס'וואָלט צו דעם אַלעם נישט צוגעקומען און ס'וואָלט געווען שטיל.

פערנונפטיגע און טאָלעראַנט-ערנסטע כלל-טהוער, וועלכע שטרעבען צוגעהן אויף א וועג פון שלום, רעכענען זיך אין יעדען קריטישען מאָמענט מיט יעדער מעגליכקייט און אינמעגליכקייט און פאַר'ן בלויזען סאַמער... טאָמער וועט דערפון אַרויסקומען א מחלוקה, וואָס וועט אויפרייצען די געמיטער און פערשאַפען ביז בלוט, ווייכען זיי אָב פון זייערע דעספּאָטישע דרכים, רעזיגנירען פון זייערע דיקטאַטאָרישע גרויכמוטיגקייטען און בענוצען זיך אין דער געהעריגער צייט מיט אַלע אויספיהרבאַרע און אַנגענעמבאַרע קאָמפּראָמיסאַלע מעטאָדען, ליקווידירענדיג .אַזוי נאָך יעדען קלענסטען שאָטען פון א געפאַהר.

די גמינע האָט די אַלע וועגען און מיטלען נישט בענוצט אויסצונוצען און זי איז דעריבער אין א גרויסע מאָס מיטשולדיג און מיטפעראַנטוואָרטליך אין דער יעצטיגער געשאַפענע לאַגע אַרום דעם שחיטה-סקאַנדאַל.

די נישט אויסגעהאַלטענע פּאָליטיק מצד דער גמינע קאָן נישט אַנדערש פערשטאַנען ווערען סיידען מיט איינעם פון די ביידע סיסטעמען, אָדער בעסער געזאָגט, מיט איינעם פון די צוויי סיסטעמען: אָדער דורך קורצזיכטיגע און נישט רייפע פּאָליטיק אָדער דערין האָט געווירקט אַ געהיימע האַנד, וואָס האָט בעוואוסטזיניג געשטרעבט אַרויסצורופען דעם שחיטה-סקאַנדאַל, כדי דערמיט צו טרעפען אין א צווייטען לאַגער...

וועגען דער צווייטער השערה וועט נאָך אויסקומען צו נעמען א וואָרט.

ב. צוויג.

פאַר דער חתונה פון איהר זוהן קומט די טוידטע מוטער און הייסט איהם נישט שטעלען קיין חופה מיט דער כלה.

(אַ העכסט סענסאַציאָנעלע געשיכטע וואָס האָט פּאַסירט אין אַ דאָרף נישט ווייט פון יעדל'ניא.)

פון יעדלניא ראַד. געגנד שרייבט מען אונז:

אין אַ דאָרף נישט ווייט פון יעדלניא האָט מיט עטליכע טעג פּאַסירט פאָלגענדע העכסט-סענסאַציאָנעלע געשיכטע: אין דעם זעלבען דאָרף וואוינט א יודישער שוסטער א געוויסער ה' ג. מיט 9 יאָהר צוריק איז איהם געשטאָרבען די פרוי איבערלאָזענדיג עטליכע יונגע קינדער. דער עלטערער פון זיי, א זוהן איז דורך דער צייט אויסגעוואַקסען און מיט עטליכע מאָנאַטען צוריק האָט ער תנאים געשריבען. ווי דער דרך העולם איז אויף די תנאים אָבגעשמועסט געוואָרען א זמן חתונה און טאַקי אויף די טעג איז בעשטימט געווען צו שטעלען א חופה. ווען אַלץ איז געווען שוין כמעט צוגעגרייט איז געשעהן אַנ'אויסטערלישער פאַל. ומעשה שהיה כך היה:

פאַריגען שבת-צונאַכט א זייגער 12 איז געקומען א פרוי אונטער'ן פענסטער פון דאָרפישען קריסטליכען איינוואָהנער א געוויסער ה' מ. סטיטשינסקי און ערקלערט, אַז זי איז דעם יודישען שוסטער'ס פרוי, וועלכע איז שוין טוידטע 9 יאָהר און זי בעט איהם ער זאָל איהר עפענען. אויפ'ן קריסט האָבען די דאָזיגע ווערטער אַנגעוואָרפען א פחד און ער האָט זיך אָבגעזאָגט צו עפענען. דאַן האָט זי איהם געזאָגט אונטער'ן פענסטער אָט די ווערטער: איך בין די און די פרוי, איך בין שוין טוידטע 9 יאָהר און וואַלגער זיך אַרום. איך לאָז אייך דאָ איבער אונטער'ן פענסטער א ליכטעל און איך בעט אייך דאָס צוגעבען מיין זוהן און איהם זאָגען, אַז דאָס זאָל ער אַנצינדען ווען ער וועט געהן צו זיין חיפה. —

ווען דער קריסט איז אין דער פריה אַרויסגעגאַנגען פון שטוב האָט ער ווירקליך געפונען אונטער'ן פענסטער א ליכטעל. די גאַנצע געשיכטע איז איהם דאַן פאָרגעקומען גאָרנישט פשוט און ער איז גלייך אוועק מיט'ן ליכטעל צום חתן און איהם איבערגעגעבען די גאַנצע פּאַסירונג וואָרט ביי וואָרט. דערפון האָט זיך אויך באַלד דערוויסט דאָס גאַנצע דאָרף, יודען און קריסטען, און ס'איז געוואָרען א שרעקליכע אויפרודערונג.

דאָס דאָרף איז אָבער נאָך מעהר איבערראַשט געוואָרען, ווען אויף דער צווייטער נאַכט פּונקט אין דער זעלבער צייט אַזייגער 12 איז זי געקומען צו א יודישען איינוואָהנער א געוויסען פונמאַן פון זעלבען דאָרף, זיך אַוועקגעשטעלט אויך אונטער'ן פענסטער און ערקלערענדיג, אַז זי איז די 9 יעהריגע טוידטע פרוי פונ'ם יודישען שוסטער, האָט זי איהם געבעטען, אַז ער זאָל אַריבערגעהן צו איהר זוהן און איהם זאָגען, אַז ער זאָל מיט די כלה נישט חתונה האָבען, ווייל זי שטעהט אונטער א שוואַרץ פויערהענגעל. נאָר אַז ער זאָל חתונה האָבען מיט א צווייטע, אָנרופענדיג דערביי א געוויסען נאָמען פון א יודיש מיידעל אין זעלבען דאָרף. די טוידטע האָט אַנגעגעבען אַלס סבה דאָס, וואָס די כלה פון איהר זוהן שטאַממט פון א געשמד'טע משפחה און אַז ער וועט פון איהר קיין נחת נישט האָבען. אַלס צייכען, אַז מ'זאָל איהר גלויבען, האָט זי גלייכצייטיג געגעבען

קאָמענדע וועגען פערשידענע בעש״נונגען און בעווילליגונגען זענען די מאַמעס געשטאַנען און געעצה'ט, וועלכע קלייד ס'זענען שענער און אין וועלכע זיי וועלען בעסער נושא חן זיין. ביי יעדעס מאָהל אַוועקגעהן אין קריז-קאָמענדע, בכדי צוברענגען א פעט קאָנצעסיעלע האָבען טאַטע-מאַמע מיטגעשיקט זייערס א ברכה און דערביי געגאַפט און געשטוינט, נישט קאָנענדיג זיך אויס'חידוש'ען פון זייערע קינדער'ס שעהנקייט, לייטישקייט און פעהיגקייט..

סאַלטשע מיט ראחעלא האָבען געוויסט און געפיהלט ווי זיי זענען געשעצט און ווערען פערהערליכט פון זייערע אייגענע עלטערען. זיי האָבען וויסענדיג, וואָס פאַר א ראָליע זיי שפּילען יעצט אין עקאָנאָמישען לעבען פון זייערע עלטערען, אויסגענוצט די גינסטיגע פאַר זיי סיטואַציע אין ערוואָרבען פאַר זיך די ווייטגעהענדיגסטע זעלבסטשטענדיגקייט און אַלע רעכט.

סאַלטשע מיט ראחעלא קומען שוין לעצטענס א היים נאַכט-ביי-נאַכט 3 און 4 א אַזייגער און דאָס מאַכט שוין קיין שום איינדרוק נישט. די עלטערען מאַכען זיך שוין גאָרנישט דערפון. סאַלטשע מיט ראחעלא שפּאַצירען פראַנק-און פריי און ברענגען מיט זיך אַרויף צו זייערע עלטערען בעקאַנטע אָפיצירען, לייטענאַנטען — און די עלטערען מאַכען צומאָלט נישט קיין קרימע מינע. די גוטע געשעפטען, דאָס עשירות און די רחבות'דיגע שפע, וואָס זייערע טעכטער פיהרען כסדר אַריין אין זייערע שטובען פערטונקלען און פערבלענדען זיי די אויגען. פערקעהרט זיי ווערען נאָך דערמיט שטאָלצער געגען זייערע בעקאַנטע, וואָס האָבען נישט אַזעלכע געראָטענע קינדער...

נאָך גוטע ביזנעס און נאָך קאָלאָסאַלע פערדינסטען זיצען די ח"ה ק. און ז. די טאַטעס פון סאַלטשע און ראחעלא און ביי א גוט גלעזעל משקה שמועסט מען זיך אויס וועגען דער בריה'שקייט פון זייערע טעכטער און דערביי רופט זיך אָן ה' ק. צו זיין שותף ז.: — ועהסטו, ליבער פריינד, אַז גאָט האָט אונז נישט פערלאָזט. האָט אונז גאָט געשאָנקען מיט שעהנע קינדער, וואָס קאָנען קומען לפני שרים ומלכים און צוליב זייער חן און קלוגקייט ברענגען זיי פאַר אונז די גרעסטע ישועות—

— אודאי, אודאי — באַמבעלט אונטער א האַלב-שכור'ער דער ה' ז. און איז מסכים צו זיין פריינד'ס מיינונג. אָבער אין דער זעלבער צייט ווייסען זיי נישט צומאָלט ווי זייערע לייטישע קינדער פערברענגען ערגיץ און אויף וועלכע וועגען זיי פיהרען אהיים די ישועות מיט די גרויסע גליקען...

(פאָרטזעצונג קומט.)

א סימן דעם זעלבען יור, אז דאס קושען, וואס מ'האט ביי איהם ארויסגעגנב'עט געפינט זיך ביי דעם און דעם.

דערוויסענדיג זיך פון דער צווייטער געשיכטע איז שוין ס'גאנצע דארף אויפגעטרייסעלט געוואָרען פון גרויס שרעק. נאכ'ן אנגעבען די זעלבע ריכטיגע סימנים האט שוין יעדער אנגעהויבען גלויבען, אז דעם שיסטערס געשטארבענע פרוי מאכט פאקטיש וויזיטען אויפ'ן דארף און יעדער האט שוין באלד מורא געהאט ביינאכט ארויסצוגעהן אויפ'ן דארף.

אין דארף האבען זיך אבער געפונען א טייל, וואס די דאזיגע „טוידטע ערשיינונג" איז זיי שווער געווען צופערשטעהן מיט'ן פשוט'ען שכל. די דאזיגע האבען זיך נישט געלאזט בעהערשען פון שרעק צוליב כתם עפ"ס א מעשה און זיי האבען אנגעהויבען א אויספארשונג וועגען דעם ענין און נאך א קורצע וחקירה ודרישה איז מען דערגאנגען אט וואס:

אין זעלבען דארף וואוינט א יוד, א געוויסע ק., וועלכער איז א שיינער בעל בית און איז א גאנץ פערמעגליכער מענש. צום אלעם פערמאגט ער אבער אויך דריי טעכטער, און נישט קוקענדיג, וואס אלע זענען זיי נישט אזעלכע יפה פיות וואלט דער טאטע זיך געוואלט נאך איינברענגען נדן-געלד. אזוי ווי אבער דאס איז א אונמעגליכע זאך, ווייל קיין בעלנים אהן געלד זענען נישטא, מאכט עס ק. זעהר לייטיש און ווען עס קומט אונטער א חתן זאגט ער לפנים צו די פאר מטבעות און דערווייל ביז וואס און ווען, און ביז צו תנאים, הייסט ער דערווייל דעם חתן געהן מיט די כלה, אז זיי זאלען זיך נעהנטער בעקאנען און בעסער זיך געפעלען. דאס געדויערט אזוי לאנג און אזוי ברייט ביז מ'הילט זיך אין איהם איין מיט א א פרעטענזיע, אז ער האט מכלומר'שט געגעבען דאס עהרען-ווארט און אונטער פערשידענע דראהונגען מוז דער חתן שוין איינוויליגען בעל כרחו און בעשטעהן אפילו אהן געלד.

דאס זעלבע איז אויך פארגעקומען מיט דעם שוסטער'ס זוהן, וועלכער איז א לענגערע צייט געגאנגען מיט ק'ס טאכטער. און ווי עס ווייזט זיך ארויס האט א פנים דער זעלבער יונגערמאן מעהר יצר הרע געהאט צום געלד ווי צו דער כלה און אזוי ווי פון דעם צוגעזאגטען נדן-געלד איז גארנישט געוואָרען, האט ער טאקי תנאים געשריבען מיט א צווייט מיידעל פון זאגאזשדזשאן. די ערשטע געוועזענע כלה, געוואויר-ווערענדיג, אז איהר געליבטער קלויבט זיך חתונה צו האבען האט זי זיך איינגעהילט אין א ווייס לײלעך און זיך געלאזט איבער'ן דארף צו די אויבענדערמאנטע פערזאנען און פארשטעלענדיג זיך אלס די טוידטע מוטער פון חתן האט זי געוואלט אזוי נאך צוצושטערען דעם שידוך מיט'ן זאגאזשדזשאנער מיידעל און, אז ער זאל זיך צוריק פערבינדען מיט איהר. דער „טוידטער-פלאן" האט זיך אבער לײדער נישט איינגעגעבען דעם פערליבטען דארפ'ס-מיידעל און איהר גאנצער אויפטהו איז נעביך דורכגעפאלען.

■■■■■■

Schicht „Nelson"
דער בעסטער שפייז-בוימעל
דאפעלט ראפינירט, גאנץ פריי פון זויער שטאף
אין בלעכען צו 10 קילא.
יעדע בלעך איז פערזעהן מיט די פאבריק'ס-מארקע „שיכט-נעלסאן" און בלאמבירט מיטן הכשר פון הרב שמחה פרענקל
פאדערט אין די שפייז-קאלאניאל-געשעפטען נור בוימעל
שיכט-נעלסאן
לייגט אכט אויף די פלאמבע
פערטרעטער פ. גאלדפארב ראדאם,
פילסודסקי 10 טעלעפ. 468.

וואס הערט זיך אין ראדאם.

די רעזיגנאציע פון דער נייער געוועהלטע עזרה-פערוואלטונג.

צווישען די אנדערע פילאנטראפישע אינסטיטוציעס, וועלכע עקזיסטירען ביים היינטיגען טאג אין ראדאם, פערנעמט בלי ספק איינס פון די אנגעזעהענסטע ערטער די הילפ'ס-געזעלשאפט „טורה", וועלכע ענטוויקעלט א פילאנטראפישע טהעטיגקייט אין גרעסערען פערנעם און פיהרט דורך פון צייט צו צייט גראנדיעזע אקציעס לטובת דער נויטליידענדער יודישע בעפעלקערונג. ס'איז דערום א זעלבסטפערשטענדליכע זאך, אז די, וואס שטעהען ביים רודער טראגען אויף זיך א געוואלדיגע אחריות און בכדי צו רעאליזירען א וועלכע ס'איז הילפ'ס-ארבייט מוזען זיי ווידמען אונגעהויערע ענערגיע און אפפערוויליגקייט. ליידער אבער פערשטעהען עס אבער נישט אלע פון די, וואס שטעהען ביים רודער פון אט דער בעשיירענע און נוצליכער אינסטיטוציע. פערהאן אזעלכע צווישען די פערוואלטונג'ס מיטגלידער, וואס זענען אויסען מיט זייערע מאנדאטען בלויז כיבודים און זיי לייסטען גאנץ ווייניג ממשות'דיגעס פאר דער עזרה.

ס'איז דעריבער לייכט מעגליך צו זיין, אז ביי אזא פאסיוויטעט און גלייכגילטיגקייט פון איין זייט פון א טייל געוועהלטע אין דער פערוואלטונג גופא און די אפאטיע פון דער יודישער געזעלשאפט פון דער צווייטער זייט — מוז די גאנצע ארבייט פאלען ווי א שווערע לאסט אויף איינצעלנע איבערגעבענע טהוער, וועלכע ס'קומט פשוט אויס צו ראנגלען זיך מיט די לעצטע כחות די דאזיגע נויטווענדיגע אינסטיטוציע צו דערהאלטען.

אזא צושטאנד קאן אבער לאנג נישט אנהאלטען. ווען אייגענע פערוואלטונג'ס-מיטגלידער ערלויבען זיך גרינגצושעצען זייער פליכט אויף אזוי ווייט, אז זיי קומען נישט אויף קיין זיצונגען און די זיצונגען קומען פאר צוליעב זייער נאכלעסיגקייטען ביי דער אנוועזענהייט פון צוויי, דריי, וועלכע בלייבען נישט הינטערשטעליג, פיהלענדיג אויף זיך זייער אחריות'פולע אויפגאבע —ראן אין אזא בעציהונג ווייט ניט רעלאזבאר, ווייל דערמיט שטעלט מען אוועק די עקזיסטענץ פון דער אינסטיטוציע אויף א קאטאסטראפאלען באדען און אויף נסים-אויסזיכטען. לאזען זיך וועהלען צוליעב כיבודים און נאכדעם ווי מ'איז שוין אייסגעוועהלט צו ווארפען די פאקטישע ארבייט אויף צוויי צו דריי מענשען — אזא טהעטיגקייט ברענגט ווייניג נוצען און ווירקט, פאראלעזירענדיג פאר די געווינשענע רעזולטאטען. פון 24 מיטגלידער אין דער „עזרה" פערוואלטונג, אז ס'זאלען קומען אויף זיצונגען נישט מעהר ווי דריי — דאס איז א טרויריגע ערשיינונג, וועלכע קאן דערפיהרען צום רואין פון דער אינסטיטוציע.

אויף אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג פון „עזרה", וואו די פערזאמעלטע האבען אויסגעהערט א בעריכט'ס טהעטיגקייט האבען די אממעהרסט-טיכטיגע פערוו.-מיטגלידער פעסטגעשטעלט. אז ווען די גאנצע געוועהלטע קערפערשאפט וואלט זיך בעטייליגט אין דער ארבייט קאן דער רעזולטאט פון דער טהעטיגקייט זיין פערצעהנפאכט און די פראקטישע שטיצע וואלט געוואָרען פערטיילט אין די פערלאנגטע מאס. אין דער פערוואלטונג גופא איז דעריבער ענטשטאנען א חלוקי דעות. די אקטיווע „עזרה"-טהוער האבען פערלאנגט א פערקירצונג אין דער צאהל פערוו.-מיטגלידער און פערלאנגט אנשטאט די ביז יעצטיגע 24, זאל די פערוואלטונג בעשטעהן פון 12, און אויך פון ענערגיש טיכטיגע מענשען, פאר וועלכע ס'זאל נישט זיין בלויז א כבוד-פראגע נאר אויס ליבע צו דער זאך און אויס ריינעם ווילען צו העלפען געדריקטע; א גאנץ אנדערע מיינונג האט געהאט די מעהרהייט פון דער פערוואלטונג. די מעהרהייט האט פערלאנגט אז די צאהל זאל ווייטער בלייבען די זעלבע.

די אויבענדערמאנטע מיינונג'ס-פערשידענהייט האט זיך אבגעשפיגעלט אויך אויף דער אלגעמיינער פערזאמלונג, וועלכע איז דא נישט לאנג פארגעקומען. צוליעב דער שוואכער צאהל פערזאמעלטע איז געוואָרען אדורכגעפירט דער ווילען פון דער מעהרהייט, אז די צאהל זאל ווייטער בלייבען די

ס'איז געווען אין ביי אזא שטימונג זענען פארגעקומען די וואהלען פון א פערוואלטונג אהן שום ספעציעלע קאנטראל און אין ביי א אפאטישע פעראינסערעסירונג.

א טייל פון די פערוו.-מיטגלידער האבען אבגעזאגט אנצונעמען די אמטען און אויף דער ערשטער זיצונג האט זיך אויסגעוויזען, אז גערעכט זענען געוועזען די, וועלכע האבען פערלאנגט א אנגערע פערוואלטונג אין א ענערגישע די איבריגע פערוואלט.-מיטגלידער האבען דאס פערשטאנען און א גרעסערע צאהל האבען זיך אבגעזאגט פון זייערע אמטען בכדי אזוי נאך צו דעקאמפלעטירען די פעלוואלט. און ערמעגליכען א פרישע אלגעמיינע פערזאמלונג.

די עגזיסטענץ פון דער געזעלשאפט איז יעצט אבהענגיג אין רעזולטאט פון דער בעציהונג פון די היגע ברייטע קרייזען. ווען די היגע אידישע עפענטליכקייט — זעלבסטפערשטענדליך די מיטגלידער פון דער געזעלשאפט — וועלען נישט וועלען ארויסזאגען איהר מיינונג, וועט נישט נעמען אנטייל אין דער אלגעמיינער פערזאמלונג, וועלכע דארף פארקומען אין נעכסטען זונטאג, וועט דער רעזולטאט זיין, אז די געזעלשאפט וועט ווערען פערמאכט און דער דאויגער וויכטיגער פונקט פון פילאנטראפישער טעטיגקייט וועט פערשווינדען ווערען. שאפען דערנאך פרישע אזעלכע פלעצער וועט זיין גאנץ שווער און די פעראנטווארטליכקייט וועט לאסטען אויף די היגע אידישע עפענטליכקייט.

אלף.

צום פארשטעהענדען מאסקען-באל אין ראדאם.

דער נאהנטער מאסקען-באל היינטיגען שבת צו-נאכט דעם 28/1 ה"י אין זאל פון „ראזמאיטאשטשי" ווערט איינגעארדענט דורך פאלגענדע בעדייטענדע אינסטיטוציעס: בית יתומים, אאוקסיליום אקאדעמיקום יודאאיקום און טורן-און ספארט געזעלשאפט „בר-כוכבא". בעקענענדיג זיך מיט די הכנות און פראגראם פון פערוויילונגען, איז ווערט צו דערמאנען, אז דער דאזיגער מאסקען-באל וועט זיין אזא ריעזיגע אימפאזאנטע פערוויילונג, וואס ראדאם האט נאך ביז היינט צו טאג נישט געהאט.

ביי דער געלעגענהייט איז ווערט צו געבען א קורצען איבערבליק איבער די אייגענטליכע ציעלען פון די דערמאנטע געזעלשאפטען.

דער נאמען בית יתומים רעדט גענוג פאר זיך. דאס אליוועלטליכע יודענטום בכלל און דאס ראדאמער בפרט טראגט אויף זיך א הייליגער הוב צו ערמעגליכען די עקזיסטענץ פון די יתומים-הייזער אלס דעם שארית הפליטה נאך די דורך אונז איבערגעלעבטע געשעהענישען אינ'ם מלחמה דיגען פעריאד. דאס ראדאמער בית יתומים, זארגענדיג פאר'ן טרויריגען גורל פון אט די עלטערנלאזע קינדער, ערציהט און האלט-אויף בערך 60 יתומים אין דאס ראדאמער יודענטום וועט צו דער דאזיגער הייליגער ארבייט נישט פערבלייבען גלייכגילטיג. —

דער קאמפף פון אונזער שטודירענדע יוגענד אויפ'ן וועג צו ערווערבען וויסענשאפט איז בכלל נישט קיין לייכטער. אויסערליכע פאקטארען שטרעבען צו פערצוימען דעם דראנג צו העכערער גייסטיגער וויסענשאפט פון יודישען סטודענט בלויז צוליב זיינע העכערע גייסטיגע פעהיגקייטען.

די זאגענאנטע „אאוקסיליום אקאדעמיקום יודאיקום" שטעהט אויף די וואך הן אויסערליך הן אינערליך אינ'ם פריוואטען לעבען פאר די אינטערעסען פון דער שטודירענדער יוגענד, וועלכע איז אין דער איבערוויגענדער מעהרהייט נישט פערמעגליך אום דורכצומאכען א שטודיום אויף אייגענע מיטלען. עס ליגט אין די אינטערעסען פון יודישען כלל צו ערמעגליכען די עקזיסטענץ פון אונזער צוקונפטיגען גייסטיגען אוואנגארד, וועלכער וועט נישט אפטרעטען זיין חשוב'ע ערווארבענע פאזיציע אין דער אינטעלעקטועלער וועלט. נצח ישראל לא ישקר. —

די ספארט-בעוועגונג נעמט ארום וואס ווייטער אלס גרעסערע קרייזען פון דער יודישער געזעלשאפט, וועלכע זעהט אין דער דאזיגער בעוועגונג א ארבייט פון א ברייטען נאציאנאלען פערנעם. אויב ספארט ביי די אומות העולם איז א ענין פון פערוויילונג, איז ער ביי אונז ארויסגערופען דורך דער נויט פון דער לעבעדיגער ווירקליכקייט. די יודישע בעפעלקערונג אלס שטאדט-עלעמענט איז דערווייטערט פון דער נאטור, דער אייביגער קאמפף פאר חיי שעה, די רעכטלאזע לאגע אין וועלכע מיר געפינען זיך, האבען אין א גרויסע מאס מיטגעהאלפען צו פערקריפלען די פיזישע זייט פון יודענטום און דערביי איז אין א נישט קלענערע מאס אונזער פסיכאלאגיע אוועקגעגאנגען האנד ביי האנד מיט דער דאזיגער פערקריפלונג. די ספארט-בעוועגונג האט אלס ציעל דאס ערציהען פון א פיזיש געזונדטען דור, א דור פון שטאלצע פרייע יודען און מענשען. די ספארט-בעוועגונג איז איינע פון די וועגען וועלכע פיהרען צום יודישען נאציאנאלען רענעסאנס.

י. ז—ן.

שוואכע אויסזיכטען אויפ'ן קאנקורס פון א מורה הוראה.

ווי בעוויסט האט דער קהלה-ראט אויף אייגער פון זיינע לעצטע זיצונגען אנגענומען א רעזאלוציע ארויסצוגעבען א קאנקורס אויף א נייעם מורה הוראה. די דאזיגע החלטה איז פארגעשטעלט געווארען צו אקצעפטירען אין די געהעריגע מאכט-אינסטאנצען און, ווי מיר הערען געוואהר פון קאמפעטענטע קוועלען, איז די קאנקורס-רעזאלוציע נאך ביז'ן היינטיגען טאג נישט בעריקזיכטיגט געווארען.

אין אזא פאל ענטשטעהט בכלל א גרויסער ספק, צי די ווייניג-געבליבענע צייט ביז דער קאדענץ ענדע וועט ערלויבען די היינטיגע גמינע צו רעאליזירען איהר בעשלוס אין צוזאמענהאנג מיט'ן ארויסגעגעבענעם קאנקורס. די וואהלען פון א נייעם מורה הוראה שטעהט אזוי נאך אונטער א פראגע-צייכען, מחמת וואהלען, אהן אונטערשיד פון א רב אדער מורה הוראה, זענען ווי בעקאנט, געבונדען מיט פערשידענע פארמאליטעטען און מיט א גאנצער יורידישער פראצעדור און צוליב דער קורצער צייט, אין משך פון געצעהלטע מאנאטען, וועלכע זענען ס"ה געבליבען פאר דער אפיציעלער טהעטיגקייט פון דער היינטיגער גמינע, איז אלזא א צווייפעלהאפטע זאך, צי די דאזיגע וואהל-פראצעדור וועט זיך איינגעבען און ענדגילטיג געלעזט ווערען לויט'ן ווילען פון די קאנקורס-אנהענגער.

דער טומעל ארום דעם שחיטה-סקאנדאל.

ראדאם איז שוין בעשערט נישט צו האבען קיין מנוחה. טאמער מאכט זיך אמאהל און ס'איז שטיל עטליכע וואכען, קומט דערנאך א „באמבע". וואס שיסט אויס מיט סענסאציעס און איבערראשונגען און ס'ווערט א טומעל, א הארמידער. אז די שטארם ווערט אויפגעלעבט און האט אנ'אייגענע אומזיסטיגע „פארשטעלונג".

לעצטענס איז צו אלע פריהערדיגע מחלוקית'ען און אנשיקעניש'ען צוגעקומען א שחיטה-קאמפף, וועלכער האט שוין אנגענומען ממש געפעהרליכע פארמען און שוין דערגאנגען אזוי ווייט, אז פאריגען שבת און זונטאג האט מען זיך שוין אויף די ראדאמער גאסען געשלאגען און ס'איז פארגעקומען גאסען-אוואנטורעס אויף גארנישט קיין אנשטענדיגען אופן.

די געראטענע גמינע, אנשטאט צו ליקווידירען דעם סכסוך מיט די שיחטים אויף א פרידליכען וועג, איז זי ארויסגעטרעטען אין דער פולער שארפקייט מיט איסורים-דעפרעסיעס ארייןלאזענדיג זיך אין אנ'אמביציעזען קאמפף נעגען די שוחטים און קצבים.

נישט וועלענדיג אבטרעטען פון איהר עקשנות האט די גמינע צום קאמפף אויסגענוצט אלע מיטלען, וואס זי האט נאר געהאט אין איהר בעזיץ. אנהויבענדיג מיט דער הילף פון פאליציי און ענדיגענדיג מיט איכורים און א ועד הכשרות. דער לעצטער, ד. ה. דער ועד הכשרות האט פאריגען פרייטאג ארויסגעלאזט א פערשטארקונג'ס-איסור, אויף וועלכען ס'זענען אינטערגעשריבען 32 נעמען. דער אויפרוף פון ועד הכשרות איז ארויסגעגעבען אויף צוויי שפראכען: אויף פויליש און יודיש און ענטהאלט א ווענדונג צו דער גמינע, פאר וואס זי דערלאזט, אז אין שחט-הויז זאלען האבען א צוטריט די, וואס כשר'ען די שחיטה, דער לעצטער אויפרוף האט די לאגע פיל מעהר פערשארפט און צוליב דעם זענען די

זעהר וויכטיג פאר בעקערס!
צצרעס קאקאס-פעטט
אין האלץ-קיבלעס צו 25 קילא
איבעראל צו בעקומען
פערטרעטער פ. גאלדפארב
ראדאם, פילסודסקי 10
טעלעפ. 468.

ה"ה יאזיל גראראזשטשיק און יחיאל בארענשטיין דעם פאריגען שבת און זינטאג צושלאגען געווארען פון א קצב. אין דער פאליציי, וואו ס'זענען צונויפגעשטעלט געווארן פראטאקאלן וועגן ביידע פאלען, האט דער קצב ערקלערט, אז זיי העלפען פארשפרייטען דער באיקאט-אקציע און אגיטירען, נישט צו קויפען קיין פלייש ביי די קצבים, וואס שחט'ען ביי די היגע שוחטים.

פאריגען זונטאג האט די פאליציי געשיקט נאך די מיטגלידער פון ועד הכשרות זיי זאלען בעשטעטיגען זייער אינטערשריפטען אויפ'ן אויפרוף. דערויף האבען, לויט ווי מען אינפארמירט אונז, די ה"ה יאזיל פריד, יצחק מאיר וואדיגער און העניך ראזענבוים ערקלערט, אז זיי ווייסען אבסאלוט נישט דערפון און זיי האבען זיך דערויף נישט אונטערגעשריבען. די פאליציי האט דאן צונויפגעשטעלט א פראטאקאל, אז די גמינע פיהרט א קאמפף געגען די קצבים מיט נישט קיין לעגאלע מיטלען און דעם ענין איבערגעשיקט צו דער פראקוראטור.

דער ראדזינער בעשולדיגונג'ס אקט שטיצט זיך אויף די ערקלערונגען פון די דערמאנטע אונטערגעשריבענע מיטגלידער פון זעד הכשרות און איז אויך אין א געוויסע מאס א רעזולטאט פון די קצבים'ס אנקלאגע, אז דער אזוי גערופענער ועד מכשרות איז פאר זיך קיין בעזונדערע קערפערשאפט נישט נאר אינטערגעשטעלט און אינספיצירט פון דער גמינע.

דערווייל איז אין שטאדט ליהודים און די ראדאמער יודען האבען זיך נישט צו בעקלאגען אויף לאנגווייליגקייט. דער שחיטה-סקאנדאל איז דאס אקטועלסטע טהעמע איבעראל און א ברענשטאף אויף הייסע דעבאטען, געשפרעכען אין פולום קעה.

פון שטאדט-ראט.

אויף דער זיצונג פון שטאדט-ראט, וועלכע איז פאגעקומען די פערגאנגענע וואך, איז אנולירט געווארען דער הלואה פראיעקט פון א מיליאן זלאטעס, דענענען איז אנגענומען געווארען צו מאכען אין דער מלוכה'שער ווירטשאפט'ס באנק א הלואה אויף א האלבען מיליאן זלאטעס,

אלס אײנער פון די וויכטיגסטע פונקטען אויפ'ן טאג ארדנונג איז געווען דער מאגיסטראט פארשלאג וועגען איינפירען בעזונדערע קאנצעסיע-ערלויבנישען פאר די האנדעלס און פאבריקס-אונטערנעהמונגען, וואס אונטערליגען דער סאניטארער השגחה פון דער געזונדהייט'ס-אבטיילונג (ווידזיאל זדראוויא) ביים מאגיסטראט. ס'איז, נעמליך, אנגענומען געווארען, אז אלע געשעפטען, פאבריקס-לאקאלען און האנדעלס-אונטערנעמונגען, וואס פערנעמען זיך מיט אויסארבייטונג, אדער האנדלען, מיט פראדוקטען, צי זיי פאבריצירען פערשידענע עסענווארג און געטראנקען, און בכלל יעדער בעשעפטיגונג, וואס מוז זיין צוגעפאסט און ענטשפרעכען די סאניטארע פארשריפטען. וואס שייך היגיענע און ריינקייט — אז אט די אלע איינריכטונגען מוזען ארויסבעקומען ספעציעלע קאנצעסיעס פון מאגיסטראט און דורכמאכען פאלגענדע פראצעדור: צום ערשט מוזען זיי איינקומען אין מאגיסטראט מיט א ביטע פערזעהן מיט שטעמפעל-מארקען פאר 1 זל. 65 גר. און נאכדעם א בעזונדערען אבצאהל פון 6 זל. פאר דער קאנצעסיע. וואס דער ווידזיאל זדראוויא גיעט ארויס.

חוץ דעם ביים ארויסגעבן א קאנצעסיע פון ווידזיאל-זדראוויא ווערט דורכ'ן שטאדט-ראט קלאסיפיצירט א טאריף, לויט פערשידענע קאטעגאריעס, מיט געוויסע אבצאלונגען פאר'ן בעזוך פון דער סאניטארער קאמיסיע אויפ'ן ארט פון דער איינגעארדענטער אונטערנעהמונג, אן וועלכער עס איז גענצליך אבהענגיג דאס ארויסגעבען בכלל די קאנצעסיע ערלויבניש צו פיהרען דעם האנדעל, פאבריק אדער בעשעפטיגונג.

דער טאריף איז אנגענומען געווארן ביז 100 זל. פאר יעדען אזא בעזוך פון דער סאניטארער קאמיסיע. פאר געשעפטען, האנדעלס אונטערנעמונגען און בכלל קלענערע איינריכטונגען ווערט דער דערמאנטער אבצאהל פאר ארויסגעבען פון 10, 20, 30 40 ביז 50. דער אבצאהל פון פאבריקס-לאקאלען דערגרייכט ביז 100 זל.

פאר טישלעך- אויפ'ן גאס, וועלכע האנדלען מיט שפייז, אדער אנדערע פראדוקטען האט דער שטאדט-ראט בעשטימט א גאר קליינעם אבצאהל. פאר זיי וועט דער אבצאהל פאר דער קאנצעסיע, שוין צוזאמען מיט'ן בעזוך פון דער סאניטארער קאמיסיע. נאר בעשטעהן פון 10 זל.

אויף דער זעלבער זיצונג איז נאכהער אנגענומען געווארען ארויפצולעגען א בעזונדערן שטייער אויף אלע וואהנונג'ס לאקאלען אלס א פאנד צו היילען ארימע קראנקע.

די גרויס פון דאזיגען אבצאהל האט דער שטאדט-ראט אויסגעמאסטען לויט 40% פונ'ם שטענדיג-פערפליכטענדען וואהנונג'ס-שטייער פאר'ן מאגיסטראט.

וואהנונגען וואס זייער דירה-געלד בעטרעפט ביז 60 רובעל לויט דעם יאהר 1914 זענען פון דאזיגען נייעם שטייער בצפרייט.

צום סוף בעת ס'ווערט בעהאנדעלט דער פונקט פון פרייע פארשלאגען טראגען אריין די פועלי-ציוניסטישע ראטמענער די ה"ה סטורניא און מארעק פינקעלשטיין, א פארשלאג, אז דער שטאדט-ראט זאל זיך ווענדען צו דער רעגירונג צו ערלויבען אריינפיהרען קיין ראדאם ציגעל, נישט אבצאהלענדיג קיין באהן-קאסטען פאר איבערפיהרען, ווי אויך, אז די רעגירונג זאל לייגען א דרוק אויף די אייגענטימער פון די ציגעלניעס אראבצולאזען די פרייז פון ציגעל, כדי אזוי נאך מעגליך צומאכען א ברייטערע אינוועסטיציע-ארבייט ביים אויפבוי פון הייזער, אין וועלכע די בעפעלקערונג פיהלט א גרויסען מאנגעל. אויפ'ן דאזיגען פארשלאג גיעט א ענטפער דער פאר-זיצענדער פון שטאדט-ראט, ה' קעלער'ס קיאוו, און ערקלערט אז היות דער מאגיסטראט פלאנט וועגען אויפשטעלען א אייגענע ציגעלניע אין ראדאם. וואס זאל בכח זיין צו פראדוצירען בערך 6 מיליאן ציגעל א יאהר, איז די דאזיגע פאדערונג במילא שוין נישט אזוי דרינגליך.

ערשטע וואהל-מיטינגען.

ווי מיר ווערען געוואויר, האט הרב קעסטענבערג, שטעלענדיג זיך אין דער שפיץ פון א פעראייניגטען יודישען וואהל-קאמיטעט צו שטיצען די סאנאציע ביי די יעצטיגע וואהלען צום סיים און סענאט — אונטערגענומען אן'אגיטאציע-רייזע איבער דער גאנצער פראווינץ, וואס געהערט צום ראדאמער וואהל-קרייז. דער ערשטער ארויסטריט איז פארגעקומען אין פשיטיק, וואו הרב קעסטענבערג האט היינטיגען זונטאג אבגעהאלטען א מיטינג אין דער ארטיגער שוהל.

לויט דעם קאמוניקאט פון פשיטיק, וואס איז געדרוקט אויף אנ'אנדער ארט אין אונזער צייטונג, איז דער מיטינג אדורך אין דער בעסטער ארדנונג און דער רעפעראט איז רוהיג פערענדיגט געווארען, און לויט דעם בעריכט, וואס די ראדאמער ביורא פון נאציאנאליסטען-בלאק האט אונז צוגעשיקט, איז בעת דעם רעפעראט פארגעקומען שארפע צווישענרופען און אבסטרוקציעס. לויט דעם זעלבען בעריכט האט דער רעדנער פערענדיגט זיין רעפעראט א דאנק זעם צוזאג, אז דערנאך וועלען די אפאנענטען קאנען קימען צום ווארט. דאס איז אבער נישט ערפילט געווארען. דער פאליציי-קאמענדאנט האט גלייך נאכ'ן רעפעראט אויפגעלעזען דעם מיטינג, צוליב וואס ס'האט שוין קיינער נישט געקאנט קומען צום ווארט.

אלעגפאלס האט זיך די וואהל-טעמפעראטור אין אונזער שטאדט, ווי אויך איף דער ארומיגער פראווינץ, א הויב געטוהן.

חשוב'ע געסט אין ראדאם.

נאך א לענגערע הפסקה, פון א בעסער יודיש, טעאטער, וועט ראדאם האבען די מעגליכקייט צו בעזוכען א רייהע טעאטער-פארשטעלונגען פון די בעסטע יודישע ביהנע קינסטלער. אויף דער צווייטער וואך קומען קיין ראדאם די פאפולערע און בעוויסטע יודישע ארטיסטען יאנאס טורקאוו מיט זיין פארטנערין. די טאלאנטפולע דראמאטישע שוישפילערין, דיאנא בלומענפעלד. דאס אנסאמבל, מיט וועלכען זיי טרעטען אויף בעשטעהט פון אויסגעצייכנעטע ארטיסטישע כוחות.

אין רעפערטואר געהען אריין ערשט-קלאסיגע זאכען פון די לעצטע איראפעאישע קינסטלערישע שאפונגען די ידיעה פון יאנאס טורקאוו'ס גאסטראלען האט ארויסגערופען פעראינטערעסירונג און גרויס צופרידענהייט ביים יודישען טעאטער-עולם, וועלכער איז שוין ממש אויסגעהונגערט נאך א בעסער און גייסטרייך יודיש טעאטער.

פעלדשער

א. פינקעלשטיין

נעמט יעצט אן קראנקע ביז 9 אווענד

אויף רווינסקא 23 ערשטער שטאק.

שפעטער אין די פריוואט-וואהנונג רינעק 13 (וואהל 22).

קעלצער אבטיילונג.

די קרייז-קאנפערענץ פונ׳ם אידישען נאציאנאלען בלאק ביים בלאק פון די נאציאנאלע מינדערהייטען אין קעלץ.

זונטאג, דעם 22-טען יאנואר ה. י. איז אין לאקאל פון „מזרחי״ פארגעקומען די קרייז-קאנפערענץ פון די וואהל-קאמיטעטען אין קעלצער קרייז. צו דער קאנפערענץ זענען געקומען עטליכע צוואנציג רעלעגאטען פון כמעט אלע שטעדט פונ׳ם קרייז. פארשטעהער פון: ציונים, מזרחים, סוחרים, האנדווערקער און אונפארטייאישע.

די קאנפערענץ האט געעפענט ה׳ י. פינקלער, וועלכער האט בעגריסט די ווארשאווער געסט די ה״ה אינזש. טשערניאקאוו און פראזאלסקי, ווי אויך די דעלעגאטען און אבגעגעבען א בעריכט פון דער ביז-איצטיגער ארבייט פונ׳ם קעלצער וואהל-קאמיטעט.

אלס פארזיצענדער פון דער קאנפערענץ איז אויסגעוועהלט געווארען ה׳ י. איצקאוויטש (יענדזיעי) און אלס סעקרעטארען — ה״ה: ה. מ. מאשקאוויטש און ח. זיעלאני (קעלץ)

נאכ׳ן אינהאלטסרייכען רעפעראט פון ה׳ אינזש. טשערניאקאוו, האבען די דעלעגאטען אבגעגעבען גענויע בעריכטען פון די וואהל-קאמיטעטען אין זייערע שטעדט.

אויף די פערשידענע פראגען, וואס זענען דורך די דעלעגאטען געשטעלט געווארען, האט געגעבען א אויספיהרליכען אנטווארט דער ה׳ פראוואלסקי.

ס׳איז אויסגעוועהלט געווארען א קרייז וואהל-קאמיטעט, אין וועלכען עס זענען אריין די ה״ה: י. פינקלער, מ. ראטענבערג, ה. מ. מאשקאוויטש, מ. זלאטא און מ. ווייצמאן (קעלץ), י. איצקאוויטש און ג. וואלפאוויטש (יענדזיעיו), מ. באראכאוויטש (חענטשין), מ. ווינשטאק און ש. וויינטרויב (באדזענטין), מ. ד. ארזעך (סוכעדניעיו), ג. ווילטשיק און י. אפענהיים (שטעקאטשין) און א. גאלדמאן (וולאשטשאווא).

נאכ׳ן אויסוועהלען דעם קרייז-וואהל-קאמיטעט איז איינשטימיג אנגענומען געווארען צוויי רעזאלוציעס: 1) צו פעראייניגען זיך מיט דעם מינדערהייטס-בלאק און 2) געגען דעם וואס איז נישט דערלאזט געווארען זונטאג דעם 22/1 דעם וואהל-מיטינג פון מינדערהייטס בלאק, אין דער צייט ווען אין זעלבען טאג, אין זעלבען זאל איז נישט געשטערט געווארען דער ארטאדאקסישער וואהל-מיטינג.

נאך די שלוס רעדע פון ה׳ פינקלער, האט פארז. ה׳ איצקאוויטש 8 אזייגער אוונד געשלאסען די קאנפערענץ.

די שטעלונג פון סוחרים-פעראיין צו די וואהלען

זונטאג איז אין אייגענעם לאקאל פארגעקומען א געמיינזאמע זיצונג פון רעארגאניזאציאנ׳ס-קאמיטעט מיט דער פערוואלטונג אין ראט.

די זיצונג איז צוזאמענגערופען געווארען כדי אנצונעמען א שטעלונג צו די קומענדיגע סיים און סענאט-וואהלען.

צווישען אנדערע זענען אויך צו דער זיצונג געקומען אייניגע דעמיסיאנירטע פערוואלטונג׳ס-מיטגלידער צוליב וועלכע עס איז ענטשטאנען א הייסע דיסקוסיע צי זאל מען זיי געבען שטים-רעכט. נאכ׳ן ערלעדיגען דעם ענין האט זיך ענטוויקעלט א דיסקוסיע וועגען דער שטעלונג צו די סיים-וואהלען. די מעהרהייט האט זיך ארויסגעזאגט פאר׳ן בלאק פון די נאציאנאלע מינדערהייטען. ווען מען איז אבער צוגעטרעטען צום אפשטימען די רעזאלוציע האבען די עטליכע דעמיסיאנירטע מיטגלידער אויפגעריסען די זיצונג און אזוי נאך איז פארמעל קיין שום בעשלוס נישט אנגענומען געווארען. אלענפאלס לויט דער שטימונג צווישען די יודישע סוחרים אין קעלץ, ווי אויך לויט די ארויסגעזאגטע מיינונגען פון דער גרעסערער צאהל אנוועזענדע אויף דער פערזאמלונג איז צו זעהען, אז דאס קעלצער סוחר׳טום איז פאר׳ן נאציאנאלען בלאק ביים בלאק פון די נאציאנאלע מינדערהייטען.

דער בעזוך פון דעפ. גרינבוים

אויף דער איינלאדונג פון היגען וואהל-קאמיטעט צו וועלכען עס געהערען ציונים, מזרחי, סוחרים, האנדווערקער, קליינהענדלער און אונפארטייאישע יודען, קומט אין קורצען נאך קעלץ דעפ. יצחק גרינבוים, וועלכער וועט האלטען דא א רעפעראט.

די אלגעמיינע פערזאמלונג פון „לינת הצדק״

זונטאג איז אין לאקאל פון דער יודישער קהלה פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער געזעלשאפט „לינת הצדק״

ה׳ ד״ר פעלץ עפענט די פערזאמלונג און לאדעט איין דעם ה׳ גאלדשיידער אלס פארזיצענדער.

נאכדעם ווי ה׳ קויפמאן לעזט אדורך דעם פראטאקאל פון דער לעצטער אלגעמיינער פערזאמלונג בעקומט דאס ווארט צום בעריכט פון דער טעטיגקייט ה׳ ד״ר פעלץ.

דער בעריכט איז געוועזען א גענויער און האט ארומגענומען אלע געביעטען פון דער טעטיגקייט פון „לינת-הצדק״. ד״ר פעלץ האט אויך אין זיין בעריכט אנגעוויזען אויף די אויפגאבען, וואס זענען נישט אויסגעפיהרט געווארען צוליב מאנגעל אין מאטעריעלע מיטלען און צוליב דעם באיקאט וואס די יודישע דאקטוירים אין קעלץ פיהרען געגען „לינת-הצדק״.

נאכ׳ן בעריכט איז אויסגעדריקט געווארען א דאנק דער אלטער פערוואלטונג מיט ד״ר פעלץ אין דער שפיץ פאר זייער מוסטערהאפטע טהעטיגקייט.

נאך א לענגערער דיסקוסיע ווערט בעשלאסען אין בודזעט אויף דעם יאהר 1928 ארייננצושטעלען די סומע 20.000 זל. כדי אויפסנייע צו עפענען דאס אמבולאטאריום, וואו דער פעראריםטער מיטעלשטאנד זאל קאנען זיך קורירען געגען א מינימאלען אבצאהל.

עס זענען נאך בעטראכט געווארען א רייהע וויכטיגע פראגען און מען איז צוגעטרעטען צו די וואהלען פון א פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע. אין דער פערוואלטונג זענען געוועהלט געווארען די ה״ה: ד״ר פעלץ, ח. זאגייסקי, ד. שילִיט, ווייצבערג, ביינמאל, לייכטער, זאיאנטשקאווסקי, לאקס, מאנצאזש, וויינריב, שטערנפעלד און מאשענבערג. אלס קאנדידאטען: מ. האכבערג, אורבאך, לעווקאוויטש, טענענבאום און בריק.

אין די רעוויזיאנס-קאמיסיע די ה״ה גוטמאן, וואסער און קלוסקא. אלס קאנדידאטען: קאזלאווסקי און קעניג. ארום 11 א זייגער איז די פערזאמלונג געשלאסען געווארען.

פון דעם בית יתומים אין קעלץ.

זונטאג איז אין לאקאל פון דער קהלה פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון דעם „בית ותומים״ אין קעלץ. געעפענט די פערזאמלונג האט די פרוי ד״ר שאץ און אלס פארזיצענדער ווערט אויסגעקליבען דער ד״ר לעווינזאהן, וועלכער לאדעט איין אלס אסעסארען דעם ה׳ קופערבערג און פרוי יאבקא. דעם בעריכט לייענט די סעקרעטארין פון דער געז. פרייליין ביינעסעוויץ. די אנוועזענדע אין א צאהל פון 50 פערזאן הערען אויס דעם בעריכט און דריקען אויס צופרידענהייט דער אלטער פערוואלטונג פאר זייער טעטיגקייט.

עס ווערט אויך אנגענומען דער בודזשעט אויפ׳ן יאהר 1928 און מען טרעט צו צו די וואהלען פון דער פערוואלטונג.

עס ווערען אריינגעטראגען דריי ליסטעס, פון וועלכע עס ווערט אנגענומען די פאלגענדע ליסטע פון פערזאנען: פרוי ד״ר שאץ, די רביצין ראפאפארט, פרוי סקורעצקא, פרוי ענגלארד, פרוי לאלא זעלינגער. פרוי איזאק, פרייליין ד״ר שעכטער, ה׳ ל׳ זאלדבערג, ה׳ מ. קופפערבערג, ה׳ לאקס און ה׳ אסטואוויץ.

דער ה׳ צעמבערקאוויץ פראגט אריין א ווינש, אז די קינדער זאלען ערצויגען ווערען אין א מעהר-יודישען נאציאנאלען זין און זיין צוגעפאסט צו דער סביבה פון וועלכע זיי קומען ארויס. דער ווינש ווערט אונטערגעשטיצט דורך דעם ה׳ סעדרועטניק און ה׳ בורשטין, וועלכע לעגען פאר צו שאפען א קולטורעלען-ראט ביי דער פערוואלטונג פון דעם „בית-יתומים״. דער ווינש ווערט דורך דער נייער פערוואלטונג אנגענומען. דער ד״ר לעווינזאהן ווינשט דער נייער פערוואלטונג ערפאלג אין איהר ארבייט און שליסט די פערזאמלונג.

דער רעפרעזענטירונגס באל פון דער געז. „טאז״ אין קעלץ

ווי עס איז שוין בעקאנט, ארדענט איין די געזעלשאפט „טאז״ אין קעלץ א רעפרעזענטירונגס-באל, פון וועלכען דער גאנצער איינקונפט געהט לטובת דער געזעלשאפט. דער באל האט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג צווישען אלע ספערען פון דער יודישער געזעלשאפט. צוליב דעם רייכען אינהאלט און פראגראם פון דעם מוזיקאליש-וואקאלישען טייל.

עס ווערט פאראיס צוגעגרייט א בופעט מיט פערשידענע מאכלים און געטראנקען. עס נעמען אנטייל אין דעם באל כמעט אלע יודישע דאקטוירים און א גרויסער טייל פון דער יודישער

אינטעליגענץ. עס אין פאראויס צו ער-
ווארטען פיל געכט פון דער פראווינץ
ארום קעלץ ווי אויך פון ראדאם און
ווארשא. צוליב דער בעגרענעצטער
צאהל בלעטען איז גלייכער וואס פריי-
הער צו בעזארגען זיך מיט אזעלכע
בילעטען און איינלאדונגען ביים סעק-
רעטאר פון דער געזעלשאפט, ד"ר
שאץ סענקעוויציא № 10, ווי אויך אין
לאקאל פון „טאז" ניי-ווארשעווער גאס
№ 4a. דער באל וועט זיך אנהויבען
פינקטליך 11 אווענד. איינטריט נור
אין באלאיע און וויזיטאווע אנצוגען.

פון דער געז. „טאז".

די פארלעזונג פון ד"ר ה. קראאוזע
וועגען סוחאטעס אין איהרע היילונג
וועלכע עס איז ארגאניזירט געווארען
דורך דער געז. „טאז" אין לאקאל פון
האנדווערקער-פעראיין דעם 14 ד. ח.
האט צוגעצויגען א גרויסען עולם. דער
זאל איז געווען איבערגעפילט.

דער רעפערענט ד"ר קראאוזע האט
אין א שענער און רייכער פארם פאר-
געשטעלט די שרעקליכע פלאג וואס
הייסט „סוחאטעס", ווי אזוי מען דארף
זיך אפהיטען פון דער קרענק און ווי
אויך די ציפערען, וועלכע זענען שרעק-
ליך אין זייער צאל סיי די קראנקע,
סיי די שטערבליכע פאלען. אזוי איז
אין די יאהרען 1925 — 1927 אין
פוילען געשטארבען פון דער קראנק-
הייט העכער 12500 יודען. און איבער
90 פראצענט זענען קראנק אויף דער
קרענק.

די געז. „טאז" קעמפפט מיט דער
קראנקהייטען און ווענדעט אן אלע
מיטלען צו פערקלענערען די צאל ליי-
דענדע און בויעט ספעציעלע טובער-
קולאז-דיספאנסערען אין אלע גרעסערע
שטעדט און טרעט אויך צו צובויען א
אייגענער סאנאטאריע אין אטוואצק
פאר די קראנקע אויף גרוזשליצע, אין
וועלכען ס'וועלען בעקומען אומזיסטע
היילונג די אלע קראנקע וואס די אפ-
טיילונגען פון „טאז" פון גאנץ פוילען
וועלען צו שיקען אהין.

דער פארטראג פון ד"ר קראאוזע
אין געווען איינער פון די געלונגענס-
טע און האט נאך א מאל בעוויזען ווי
אזוינע פארלעזונגען געפינען א אוידי-
טאריום און רופען ארויס גרויסע פער-
אינטערעסירונג צווישען די ברייטע
מאסען פון אונזער בעפעלקערונג. די
געז. „טאז" וועט זעהן אפטער אזוינע
פארלעזונגען צו איינארדנען.

מלוכה-רעכט פאר די יודישע מענער-גימנאזיע אין קעלץ.

פאריגע וואך איז די היגע יודישע
גימנאזיע וויזיטירט געווארען דורך
דעם נייצוגעטיילטען וויזיטאטאר פון
קראקאווער שול קוראטאריום. די וויזי-
טאציע איז אדורכגעפיהרט געווארען מיט
דער גרעסטער גענויאיגקייט און איז
אויסגעפאלען זעהר גינסטיג פאר די
שולע. דער וויזיטאטאר האט אויסגע-
דריקט זיין איבערצייגונג, אז דער ני-
וואָ פון די לעהרע ווי אויך דער אל-
געמיינער צושטאנד פון די גימנאזיע
איז א גאנץ צופרידענשטעלענדער.

גלייכצייטיג האט דער וויזיטאטאר
אויך בעוויליגט אויפצונעמען א דע-
לעגאציע פון די שול-פערוואלטונג אין
די פערזאנען פון די הערען: א. עהר-
ליך, מ. קויפמאן און ח. וויינגריב. קאנ-
פערירענדיג מיט זיי א האלבע שעה,
האט ער זיי פערזיכערט, אז די פראגע
פון מלוכה רעכט פאר די גימנאזיע
וועט ערלעדיגט ווערען אויף א גינסטי-
גען אופן.

פון שטאדט-ראט.

מאנטאג היינטיגע וואך איז אין הי-
גען שטאדט-ראט פארגעקומען א זי-
צונג. צוליב טעכנישע סיבות האט
דער בעריכט נישט געקאנט אריין אין
היינטיגען נומער. אויספיהרליך וועגען
דער זיצונג — קומענדיגע וואך.

**ביי מענשען מיט שוואכע הער-
צער** שאפט איין גלאז נאטירליך „פראנץ
יוזעף" ביטער וואסער טעגליך פריה
אויף ניכטערן מאגען גענומען, לייכטען
שטילגאנג, הארץ-דאקטוירים הייסען עס
בענוצען אפילו ביי א שווערע פארם
הארץ קלאפען אין דאס וואסער
Franciszka Józefa זיכער און
אן שאדען א גוט ווירק - מיטעל.

Kino *CORSO* w Radomiu

Od czwartku 26 stycznia r. b.

2 serje razem ■ 2 serje razem

sensacja, podziw, zachwyt, sport, rywalizacja, przygody.

DEMON DOLINY ŚMIERCI

Potężny dramat w 15 aktach.

W rolach głównych:

Ben Wilson i Newa Gerber.

HERBATA

wszechświatowej firmy

Wasylly Perłow i S-wie

egzyst. od **1787** r.

aromatyczna, mocna i wydajna.

מאשינקעס „רעמינגטאן"

און „אונדערוואוד" פערקויף אדער פערדינג

„WODKAN"

RADOM, ul. Lubelska 41.

OBWIESZCZENIE.

Magistrat m. Radomia podaje do wiadomości publicznej, że statut o poborze specjalnej składki na pokrycie kosztów leczenia ubogich mieszkańców m. Radomia, uchwalony przez Radę Miejską m. Radomia na posiedzeniu w dniu 23 XII, 1927 r., zatwierdzony przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych reskryptem z dnia 27 grudnia 1927 r. Nr. SF. 6740|27.

STATUT

o poborze specjalnej składki na pokrycie kosztów leczenia ubogich mieszkańców m. Radomia.

Na podstawie art. 2-go ustawy z dn. 19.III 1926 r. (Dz. ust. R. P. Nr. 38 poz. 255) o pokrywaniu kosztów leczenia ubogich mieszkańców gminy, wprowadza się w Radomiu specjalną na ten cel składkę.

par. 1. Na pokrycie kosztów leczenia ubogich mieszkańców m. Radomia w ogólnej sumie zł. 150.500 pobrana będzie kwota zł. 106.230. tytułem specjalnej składki.

par. 2. Specjalna składka pobrana będzie w formie dodatków do podatków komunalnych i obciąża płatników następujących podatków komunalnych:

1) podatku komunalnego od lokali w wysokości 40% przypadającej na rzecz m. Radomia,
2) podatku od placów niezabudowanych w wysokości 20% kwoty, przypadającej na rzecz miasta.
3) podatków od szyldów, plakatów i anonsów wysokości 20% przypadającej na rzecz miasta,
4) podatku od psów i podatku od przedmiotów zbytku w wysokości 20% kwoty, przypadającej na rzecz miasta.
5) dodatku do ceny świadectw przemysłowych w wysokości 20% kwoty, przypadającej na rzecz miasta.

par. 3. Wymiar i pobór specjalnej składki uskutecznia Magistrat na podstawach przyjętych dla wymiaru podatków samoistnych, do których wprowadzono w formie dodatku specjalną składkę.

par. 4. O wymiarze specjalnej składki zostanie płatnik zawiadomiony nakazem płatniczym.

par. 5. Odwołania przeciwko wymiarowi składki wnosić należy w trybie, przewidzianym dla podatków komunalnych, do których przypisano składkę.

par. 6. Nieuiszczony w terminie podatek ściągnięty będzie w drodze przymusowej z doliczeniem kosztów egzekucyjnych, odsetek i kar za zwłokę według ustawy z dn. 31 VII, 1924 r. (Dz. ust. R. P. Nr. 73, poz. 721) z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych rozp. Prezyd. Rzplitej z dn. 17.V 1927 r. (Dz. ust. Nr. 46, poz. 406).

par. 7. Statut niniejszy wchodzi w życie po zatwierdzeniu go przez władzę nadzorczą i podaniu do wiadomości publicznej i obowiązuje na 1927-28 r.

Jednocześnie Magistrat podaje do wiadomości uchwały Rady Miejskiej m. Radomia z dnia 17 stycznia 1928 r.

„Posiadaczom lokali, z których czynsz z czerwca 1914 r. nie przekracza 60 rb. rocznie,—składki na pokrycie kosztów leczenia ubogich mieszkańców m. Radomia nie wymierzać".

wz. PREZYDENT m. Radomia
(-) W. UZIĘBŁO

Naczelnik Wydziału Skarbwego
(-) T. LAUTERBACH

105—06

Kino „ODEON" w Radomiu.

Od 23-go Stycznia

najnowszy extra - super - szlagier sezonu

CASANOWA

akcja tego przepięknego arcyfilmu snuje się po całej niemal Europie od królowej mórz słonecznej Wenecji aż do Petersburga.

W roli głównej król ekranów I. MOZŻUCHIN.

Koleżance naszej **SALI KALTMANÓWNIE**
z powodu przedwczesnej śmierci
jej
B. P. **OJCA**
składamy wyrazy szczerego współczucia.

koleżanki: R. Goldberżanka
R. Fiszmanówna
F. Wakszlakówna.

Koleżankom i kolegom
serdeczne słowa podzięki
za wyrażone mi współczucie
z powodu zgonu
B. P. **OJCA** MOJEGO
SKŁADA
Ch. Kaltman.

פשיטיק, דינסטאג פ׳ בא.

היינטיגען זונטאג דעם 22/1 ד. י. האט בעזוכט אונזער שטאדט הרב קעסטענבערג. ביים עטנפאנגען דעם חשוב׳ען גאסט זענען אנוועזענד געוועו די אנגעזעעסטע חשובי העיר. דאן האט איהם בעגריסט אין העברעאיש א דעלעגאציע פון צעירי אגודת ישראל און פערענדיגט די בעגריסונג מיט׳ן אויסרוף: „יחי הרב ר׳ יחיאל קעסטענבערג שליט״א מראדום״.

אין דער בעגלייטונג פון די נכבדי העיר איז הרב קעסטענבערג געגאנגען אין שוהל אריין, וואו ס׳האט איהם בעגריסט אין נאמען פון דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג אונזער מרא דאתרא הרב ר׳ ישראל שפירא שליט״א.

הרב קעסטענבערג האלט דאן א אינהאלטסרייכען רעפעראט. וואו ער בעלויכט אלזייטיג די פאליטישע סיטואציע אין לאנד און די שטעלונג, וואס יודען דארפען אננעמען. ד״ה שטימען פאר די סאנאציע-ליסטע. בעת דעם רעפעראט האבען געוויסע עלעמענטען געוואלט אויפרייסען די פערזאמלונג. וואס אין זיי ניש געלונגען און הרב קעסטענבערג האט רוהיג פערענדיגט זיין רעפעראט.

מיר בעטאנען אויך, אז **עס איז ליגענד**, אז הרב קעסטענבערג האט געזאלט זאגען אין זיין רעפעראט, אז דער מינדערהייט׳ס בלאק איז אנטי-פאנסטוואיע. ער האט נאר בעדיהרט, אז ביי די פריהערדיגע סייב-וואהלען, ווען אלע יודען זענען געווען פאראייניגט האט דער ראדאמער ראיאן זיין אייגענעם יודישען דעפוטאט נישט אדורכגעפירט, בפרט היינט, אז דער יודישער פראנט איז געבראכען, און בכדי די שטימען זאלען נישט געהן לאיבוד איז גלייך אבצוגעבען די שטימען אויף די סאנאציע ליסטע.

משה קאהן, אברהמ׳טשע צוקער,
אברהם פלאכעווסקי, איטשע מאיר לענגער,
ישעי׳ טאבע, מענדיל מאלצמאכער.

פשיטיק 22|ו. ד. י. 2--05

עס ווערט געזוכט
א פערטרעטער
— אויף א קאמיסיאן סקלאד —
פאר קאלאשען, באטען, שיך פאר ספארט, געזעהנליכע און גומי-מאנטלען.

אפערטען דארף מען שיקען צו דער פירמע:

„GENTLEMAN“ Łódź, Aleksandrowska 156.

בעקאנטמאכונג.
זונטאג דעם 29 יאנואר (פ׳ בשלח) אום 5 א זייגער אווענד
וועט אין אייגענעם לאקאל (דלוגא 11) פארקומען
א אויסערגעוועהנליכע
אלגעמיינע פערזאמלונג
פון די מיטגלידער פון דער געזעלש. „עזרה“ און אבט. „בית-לחם“.
צוליב דער רעזיגנאציע פון דער ניי-אויסגעוועהלטער פערוואלטונג.
אויפ׳ן טאג-ארדנונג: וועהלען א פערוואלטונג
געזעלש. „ע ז ר ה“ אין ראדאם.
בעמערקונג: אין פאל פון א נישט גענוגענדער צאהל פארזאממעלטע וועט די זעלבע פערזאמלונג פארקומען אין צווייטען טערמין אום 6 א זייגער אין זעלבען אווענד און וועט זיין גילטיג ביי יעדע צאהל פערזאמעלטע.

דעם שיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס
אונזער ליבען ח׳ לייזער
צוליב דעם פריהצייטיגען טויט פון זיין ליבען פ א ט ע ר
נ. ע. יאנטשע קאלטמאן
זאל ער א טרייסט געפינען אין זיין איבערגעגעבענער
געזעלשאפטליכער ארבייט.

ח ב ר י ם:

שלמה וויזענבערג	אליעזר בארענשטיין
מרדכי ראזענצווייג	אלי צוקערמאן
משה זינגער	מרדכי פריילעך
יחיאל שווארצבערג	יודיל הויבערט
דוד האזטארטשיק	ישראל פיינגאלד.

יודישער פעראייניגטער וואהל-קאמיטעט אין ראדאם.

ארדענט איין א גרויסער ארגאניזאציאנ׳ס - פעריזאמלונג
אין קינא טעאטער „טשארי“ לובלינער № 47
זונטאג פ׳ בשלח 29 סטיציען 12 אזייגער מיטאג.
עס וועט רעפערירען דער ראדאמער רב
ה׳ קעסטענבערג
אויף די טעמע:
די יודען און די יעצטיגע פאליטישע לאגע
און אויך אנדערע.
די מיטגלידער פון „אגודת ישראל“ און
דער „יודישער בירגער פעראיין“
ווערען געבעטען צו קומען פינקטליך.

ר א ד א ם
אזהרה מהאגודת הרבנים
בפולין

ב״ה יום ה׳ לסדר עני עמי י״ט לחודש טבת שנת תרפ״ח.

די אגודת הרבנים דערמאהנט און ווארנט אלע שוחטים וועגען דעם מפורש׳ן דין פון די גדולי הפוסקים, אז די שחיטה פון א שוחט, וואס איז משיג גבול און איז מקפח פרנסה די פריהערדיגע שוחטים פון שטאדט שלא עפ״ד ד״ת אין די שחיטה זיינע כנבילה וטריפה.

און א שוחט, וואס דערוועגט זיך צו קומען אין א שטאדט, אויפ׳ן רוף פון די גמינע אהן א פסק בד״צ, איז אסור יעדען יוד צו עסען ממרק פיגול שחיטתו, און די כלים דארף מען כשר׳ן.

און אזוי ווי ס׳זענען צו אונז געקומען שוחטים פון ראדאם, אז אויך דארט זענען שוחטים זיי משיג גבול שלא עפ״י ד״ת. איז אויף זיי אויך חל דער איסר פון משיגי גבול און זייער שחיטה איז אסור פנ״ל.

אגודת הרבנים בפולין.
(מקום החותם).

Felczer H. GRINSZTAJN Zgodna 1, tel. 303.

Redaktor i Wydawca CH. M. HERC
Odbito we własnej drukarni, Radom, Szwarlikowska 20.